

Óvoda-iskola különszám

**Szülőknek, nagyszülőknek,
pedagógusoknak és minden
érdeklődőnek**

Az óvoda- és az iskolavezetés, a fejlesztők, a családsegítők visszajelzése alapján egyre több gyermek nem kapja meg a neki nagyon szükséges segítséget, fejlesztést, mert a szülők bizonytalanok. Ez nem csak Budajenőn van így, de itt szerencsére minden adott, hogy a gyermek megkapja a megsegítést, ha szüksége van rá. Szeretném biztatni a szülőket, hogy ne féljenek, lépjenek időben! Ezért született ez az összefoglaló, hogy a sokszor felmerülő félreértéseket tisztázza, és a legfontosabb kérdéseket megválaszolja.

„Biztosan kinövi majd.” „A fiúk mindig verekednek.” „Lusta, de majd összeszedi magát.” „Picit királykisasszony, majd a tanítók visszahozzák a valóságba.” „Majd az iskola megoldja.” Ismerős mondatok? Szülökként az egyik legnehezebb dolog szembenézni azzal, ha a gyermekünknek valamilyen területen nehézségei adódnak. Amikor az óvónő vagy a tanítónő finoman jelez, vagy amikor az anyai ösztön azt súgja: valami nincs teljesen rendben, a leggyakoribb első reakció a hárítás és a félelem.

Sok szülőben természetes módon felmerül a gondolat: mi lesz, ha vizsgálatra kerül sor, vagy ha a gyermek szakértői véleményt kap? Közben telik az idő. Előfordulhat, hogy a gyermek csak később jut el ahhoz a segítséghez, amely megkönnyíthetné a fejlődését.

A halogatás ára: a gyermek lelki egészsége és jövője

Ha egy gyermek az óvodában vagy az alsó tagozatban elakad a beszédfejlődésben, a mozgáskoordinációban, az írás-olvasás alapjaiban vagy a figyelem megtartásában, indokolatlanul agresszív, vagy gyakran kiborul, a probléma magától ritkán oldódik meg. Sőt, idővel csak növekszik.

Az óvodás és kisiskolás kor az idegrendszer fejlődésének igazi „aranykora”. A gyermek agya ekkor a legrugalmasabb (ezt hívjuk neuroplaszticitásnak), így amit

ilyenkor néhány hónap alatt célzott mozgással, logopédiával vagy fejlesztéssel el lehet érni, azt felső tagozatban már csak **évekig tartó, megfeszített munkával** lehet kompenzálni.

A segítség nélkül hagyott gyermek lépéshátrányba kerül, és elkerülhetetlenül leszakad a társaitól. A folyamatos kudarcélmény pedig egyenes út a lelki problémákhoz: a korábban nyitott kisgyerek szorongóvá, frusztrálttá válhat, elveszítheti az önbizalmát, vagy éppen magatartásproblémákkal reagálhat a stresszre. A végén egy kezeletlen tanulási vagy fejlődési nehézség miatt már nemcsak fejlesztőpedagógusra, hanem pszichológusra is szükség lesz, hogy feloldja a felhalmozódott szorongást.

Fantasztikus szakembereink vannak, de a kezük meg van kötve

A Budajenői Óvoda és a Budajenői Általános Iskola rendkívül szerencsés helyzetben van. Olyan szakmai háttérrel büszkélkedhetünk, ami rengeteg intézményben csak álom. Nálunk a gyermekek fejlődését és mindennapjait az alábbi szakemberek segítik:

Az óvodában:

- **Fejlesztőpedagógus:** a tanulási és integrációs nehézségek leküzdésére.
- **Logopédus:** a beszéd- és kommunikációs akadályok elhárítására.
- **Óvodapszichológus:** a lelki egyensúly és a szorongásmentes óvodai lét biztosítására.

Az iskolában:

- **Gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus:** a tanulási és integrációs nehézségek leküzdésére.
- **Logopédus:** a beszéd- és kommunikációs akadályok elhárítására.
- **Gyógytestnevelő:** a mozgásos elakadások, az idegrendszeri érettség támogatására.
- **Iskolapszichológus:** a lelki egyensúly és a szorongásmentes iskolai lét biztosítására.

Sajnos ez a remek szakembergárda nem maga dönti el, kinek segíthet. A hatályos jogszabályok szerint az óvoda és az iskola csak és kizárólag akkor biztosíthatja a törvényileg előírt fejlesztő órákat, ha azt a szakértői vizsgálat hivatalos papíron elrendeli. Hivatalos szakértői vélemény nélkül a pedagógusaink és szakembereink keze meg van kötve. Hiába látja a tanító, hiába tudja a fejlesztő, hogy a gyerekek mire lenne szüksége: papír híján nem vehetik be a gyermekeket a hivatalos ellátórendszerbe. A **magán** **kivizsgálások nem tekinthetők hivatalos javaslatnak**, az óvoda és az iskola csakis a

Pedagógiai Szakszolgálat vagy a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatát fogadhatja el. Mik azok a „papírok”, amiktől sok szülő retteg?

Kódok, rövidítések és tévhitek: Hogyan működik a valóságban?

A szakértői vizsgálatok kapcsán a szülők gyakran elvesznek a hivatalos betűszavak tengerében, és rengeteg tévhit kering arról, hogy kiből mi lesz, ha kap egy „kódot”.

Mi az a BTMN és az SNI?

BTMN (Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási Nehézség): Ez a „könnyebb”, leggyakrabban átmeneti kategória. Olyan gyermekeket érint, akik valamilyen okból (például lassabb munkatempó, enyhébb koncentrációs vagy olvasási nehézség miatt) elakadtak, de célzott segítséggel képesek teljesen utolérni a társaikat. Őket az iskolában fejlesztőpedagógus segíti. Fontos tudni: a tantárgyi értékelés alól ma már nem kaphatnak teljes felmentést (osztályozni kell őket), de komoly könnyítések – például több időt a dolgozatoknál, segédeszközök használatát – kapnak.

SNI (Sajátos Nevelési Igény): Ez egy összetettebb, mélyebb kategória, ahol a nehézség hátterében organikus okok azonosíthatók (például súlyosabb tanulási zavar, mint a diszlexia, diszkalkulia, vagy az autizmus spektrum, az ADHD, illetve mozgásszervi, érzékszervi okok). Itt már gyógypedagógus vagy szakirányú terapeuta vezeti a foglalkozásokat, és a szakértői vélemény akár teljes felmentést is adhat bizonyos tantárgyak érdemjeggyel történő értékelése alól.

Ezek oktatási státuszok. Függetlenek az orvosi státuszoktól, tehát létezik ADHD-s orvosi státuszú gyermek, akinek nincs különösebb problémája az óvodában, iskolában, mert nem nehezíti meg az ottani életét nagy mértékben. Akinek viszont igen, az megkapja a BTMN vagy SNI oktatási státuszt. Míg az orvosi státusz magánügy, a BTMN és az SNI már kötelezi az intézményeket a segítségre.

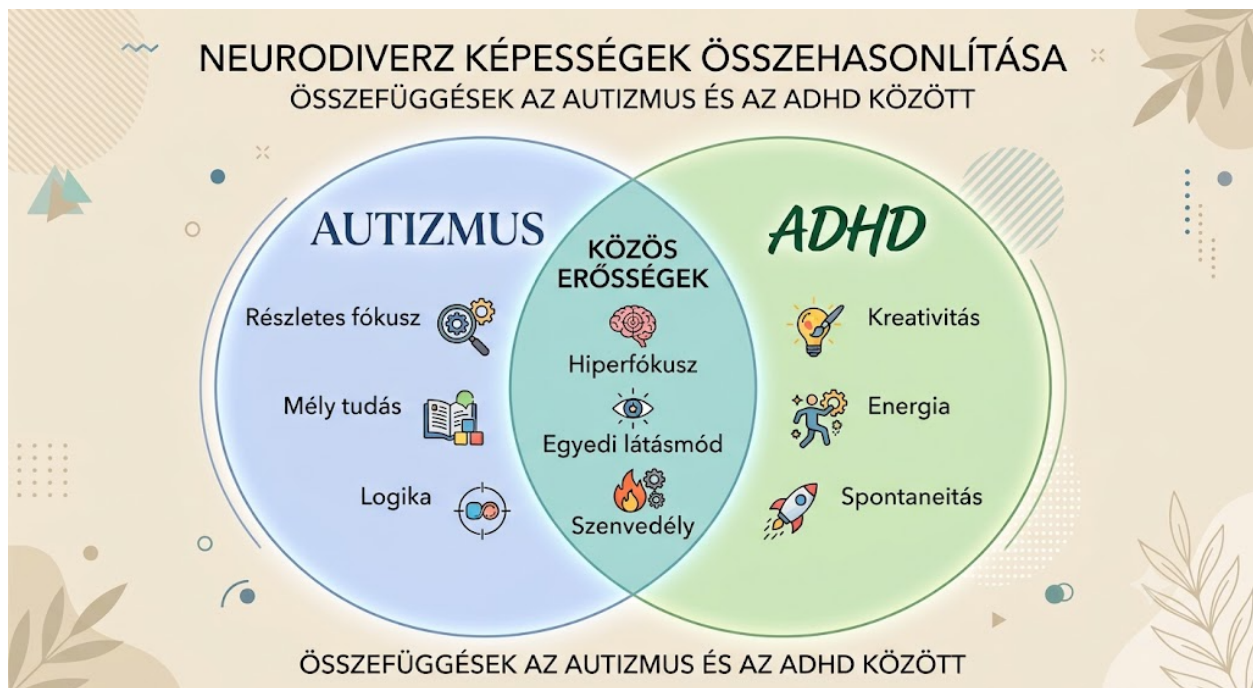
Figyelem: mind a BTMN, mind az SNI státusz megszüntethető,

amennyiben a gyermek behozta a lemaradását, és a vizsgálat úgy ítéli meg, hogy nincs tovább szüksége a segítségre.

ADHD és Autizmus: Mire figyelünk szülőként?

Amikor a szakszolgálat vizsgálatáról beszélünk, nagyon gyakran ez a két kifejezés kerül elő. Rengeteg más nehézség is van, most kiemelném ezt a kettőt, tekintettel arra, hogy kimutathatóan egyre több gyermeket diagnosztizálnak a fentiekkel. Fontos hangsúlyozni, hogy

- **Ezek nem betegségek**, hanem a megszokottól eltérő idegrendszeri huzalozottságok. Megfelelő támogatás mellett a gyermek **különleges látásmódjának, kreativitásának, mély hiperfókuszának vagy átlagon felüli igazságérzetének** a forrásai is lehetnek.
- Ezek **nem nevelési hibák!** Nincs mit szégyellni rajtuk.
- Rengeteg különleges erősségük van, melyeket, ha lehetőségük van rá, meg tudnak mutatni.

ADHD: A fiúk és a lányok teljesen másként mutatják

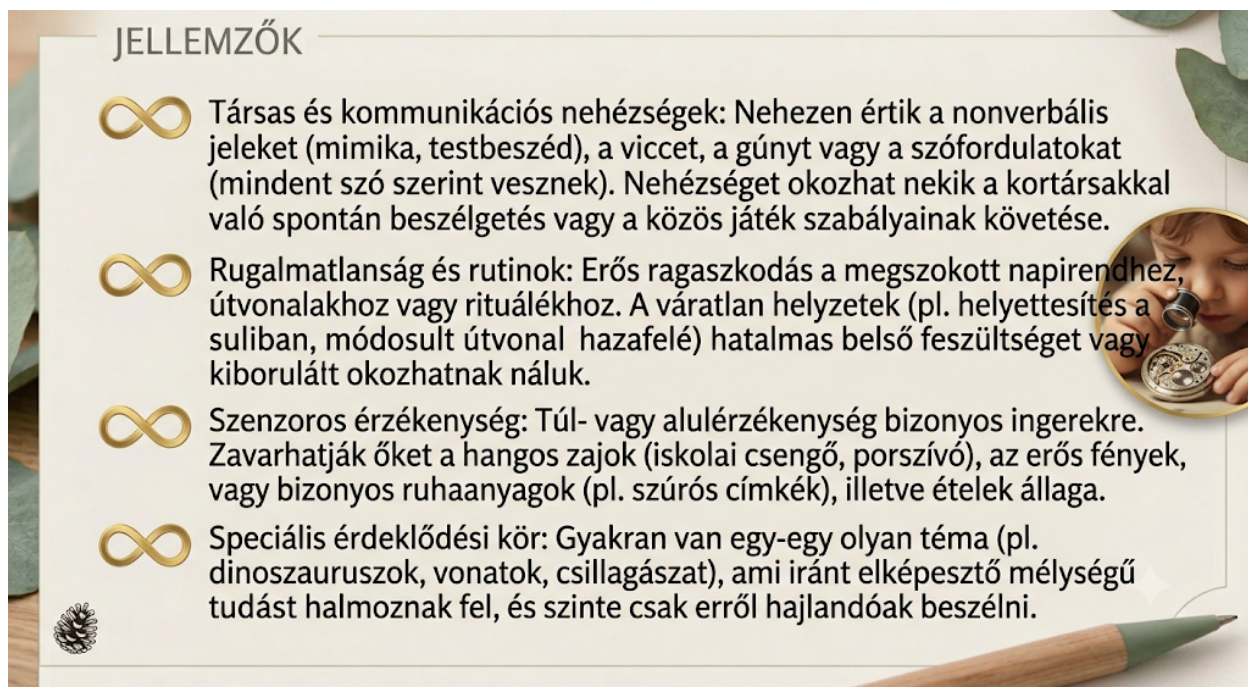
A figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar (ADHD) nem egységes. Nagyon fontos tudni, hogy a kisfiúknál és a kislányoknál egészen eltérőek lehetnek a tünetek. A lányoknál gyakrabban fordul elő a hiperaktivitás nélküli forma, amit ADD-nek (figyelemhiányos zavarnak) nevezünk. Az ADHD és az ADD valójában nem is figyelem HIÁNY, hanem figyelem ZAVAR. Ők **mindenre** figyelnek, túl sok mindenre egyszerre, mert nem tudják kizárni a külső ingereket. Ezért például nem javasolt őket hátsó padsorba vagy ablak mellé ültetni, mert mindenre fognak figyelni, csak a tanítóra nem, hiszen több sornyi gyermek minden rezdülését „veszik”. Nézzünk egy táblázatot az ADHD két változatára. Hozzáteszem, a lányok is működhetnek úgy, mint a fiúk, csak kevésbé jellemző.

Jellemző	Fiúk (inkább hiperaktív-impulzív) 	Lányok (inkább figyelemhiányos - ADD)
Fizikai jelenlét	Örökmozgó, „mintha felhúzták volna”, matat, rohangál, nem bír egy helyben ülni a padban.	Csendesebb, de lelkileg feszült, szorongó. Sokszor észrevétlenül babrál a hajával, körmével, rágja a ceruzát. Szomorúságra, sírásra hajlamos.
Figyelem és fókusz	Gyorsan unja meg a feladatokat, a külső ingerek (pl. egy elrepülő légy) azonnal elterelik.	Ábrándozó, álmodozó („felhőben jár”). Kívülről úgy tűnik, figyel, de gondolatban messze jár. Sokuk agya egész nap zenét játszik le. Reggel még ötösrre tudja az anyagot, pár óra múlva elfárad, elveszíti a fonalat, lemarad a feladataival. Gondot okoz neki egymás utáni különböző feladatok végrehajtása.
Szervezettség	Impulzív, belevág mások szavába, türelmetlen, nehezen várja ki a sorát a játékban.	Elfelejt dolgokat, elhagyja a felszerelését, szétszórt, kaotikus a táskája és a szobája. Vihetjük utána a tornazsákot, uzsonnát.

A lányok veszélye a maszkolás: A kislányok a társadalmi elvárások miatt hajlamosabbak mindent megtenni azért, hogy jól viselkedjenek és megfeleljenek (ezt nevezzük maszkolásnak). Emiatt náluk gyakran csak sokkal később, akár felső tagozatban vagy kamaszkorban derül ki az ADD, amikor a tanulási teher már akkora, hogy nem tudják pusztán akaraterővel kompenzálni a problémákat.

Az autizmus (Autizmus Spektrum Zavar) jellemzői

Az autizmus nem egy kaptafára épül, hanem egy rendkívül széles skála (spektrum). Az érintett gyermekek máshogy dolgozzák fel a külvilág ingereit, és másként működnek a társas kapcsolatokban.

JELLEMZŐK

- ∞ Társas és kommunikációs nehézségek: Nehezen értik a nonverbális jeleket (mimika, testbeszéd), a viccet, a gúnyt vagy a szófordulatokat (mindent szó szerint vesznek). Nehézséget okozhat nekik a kortársakkal való spontán beszélgetés vagy a közös játék szabályainak követése.
- ∞ Rugalmatlanság és rutinok: Erős ragaszkodás a megszokott napirendhez, útvonalakhoz vagy rituálékhoz. A váratlan helyzetek (pl. helyettesítés a suliban, módosult útvonal hazafelé) hatalmas belső feszültséget vagy kiborulást okozhatnak náluk.
- ∞ Szenzoros érzékenység: Túl- vagy alulérzékenység bizonyos ingerekre. Zavarhatják őket a hangos zajok (iskolai csengő, porszívó), az erős fények, vagy bizonyos ruhaanyagok (pl. szúrós címkék), illetve ételek állaga.
- ∞ Speciális érdeklődési kör: Gyakran van egy-egy olyan téma (pl. dinoszauruszok, vonatok, csillagászat), ami iránt elképesztő mélységű tudást halmoznak fel, és szinte csak erről hajlandóak beszélni.

Mikor kezdjen el gyanakodni a szülő?

Nem kell megijedni minden apróságtól, de érdemes szakértői vizsgálatot kérni, ha az alábbi jelek tartósan (hónapokon át), több környezetben is (otthon ÉS az oviban/iskolában is) jelen vannak:

Óvodás korban:

- ☐ ● Ha a gyermek nem vagy alig keresi a szemkontaktust, nem néz oda, ha a nevén szólítják.
- ☐ ● Ha nem játszik a többiekkel, inkább csak magányosan elvonul, vagy szokatlan módon használja a játékokat (pl. nem tologatja a kisautót, hanem csak a kerekét pörgeti percekig).
- ☐ ● Ha a beszédfejlődése megkésett, vagy furcsán beszél (pl. felnőttes kifejezéseket használ, esetleg gépiesen visszamondja a mesék, reklámok szövegét).
- ☐ ● Ha egyhelyben képtelen megülni még a meseolvasás ideje alatt is, és veszélyérzet nélkül elrohan a játszótéren vagy az utcán.
- ☐ ● Ha az óvónőnek folyamatosan a gyermek mellett kell állnia az ünnepeken vagy a közös foglalkozásokon, hogy segítsen neki fókuszálni és követni a többieket.

Kisiskolás korban (alsó tagozatban):

- ☐ ● Ha az intelligenciája alapján simán mennie kéne a tanulásnak, mégis folyamatosan lemarad, mert képtelen tartósan koncentrálni, vagy „elúszik” a figyelme feladatmegoldás közben.
- ☐ ● Ha a tanítónő szerint az osztályban szinte képtelen követni a csoportos utasításokat, folyton külön meg kell neki mutatni, mit kell csinálni.
- ☐ ● Ha nincsenek barátai, nehezen illeszkedik be, kiközösítik, vagy ő maga szigetelődik el teljesen a szünetekben.
- ☐ ● Ha a napi rutintól való legkisebb eltérésre is dührohammal, zokogással vagy mély elkeseredéssel reagál.
- ☐ ● Látszólag ok nélkül agresszív, bántja társait (ennek hátterében gyakran a túltelítődés, fáradtság vagy stressz áll).
- ☐ ● Ha képtelen észben tartani vagy feljegyezni a házi feladatot, így a szülőknek kell azt mindennap elkérniük a tanítótól vagy a többi szülőtől. Rendszeresen elhagyja a felszerelését, elfelejti a dolgait.

Az előnyök, amelyek egy érvényes szakértői vélemény alapján járnak

Fontos megérteni, mind a szülőknek, mind a velük foglalkozó pedagógusoknak, hogy ezek a kedvezmények **nem „kivételezést” jelentenek**, és nem teszik jogtalanul könnyebbé a gyermek dolgát. Egy szemüveges gyerektől sem vesszük el a szemüveget a dolgozat előtt azzal a felkiáltással, hogy „mindenki egyenlő feltételekkel indul”. A szakértői vélemény pontosan olyan, mint egy lelki és tanulási szemüveg: segít, hogy a gyermek a valós tudása szerint teljesíthessen. Fontos azt is tudni, hogy a neurodiverzitás, lásd idegrendszeri éretlenség, autizmus, ADHD, szenzorosság stb. **nem nevelési hiba!** Nincs mit szégyellni rajta.

1. Óvodai évek: A korai segítségnyújtás

- **Ingyenes, helybe jövő szakellátás:** Nem a szülőnek kell magánúton, súlyos tízezrekért szakembert vadásznia. A papír alapján az óvoda köteles biztosítani a logopédust, fejlesztőpedagógust vagy utazó gyógypedagógust, aki többnyire az óvodai időben, a gyermek saját, biztonságos környezetében foglalkozik vele.
- **A „létszámszorzó” intézményi előnye:** A törvény szerint egy SNI-s gyermek a csoportlétszám számításakor 2 vagy 3 gyermeknek számít (a diagnózistól függően). Így az óvónőknek több ideje és energiája marad az egyéni figyelemre.
- **Rugalmas óvodában maradás:** Ha a gyermek nem érett még az iskolára, a szakértői bizottság saját hatáskörben elrendelheti, hogy még egy évet az óvodában maradjon (7 éves koráig), így a szülő mentesül az egyéni kérvényezési procedura alól.

2. Általános iskolai évek: Esélyegyenlőség a padsorokban

- **Garantált fejlesztési órák:** A dokumentum számszerűen előírja a kötelező fejlesztési órákat, amit az iskolának kötelező beépítenie a gyermek órarendjébe.
- **Könnyítések a dolgozatoknál:** Akár 30%-kal több idő a feladatok megoldására; engedélyezett segédeszközök (számológép, szorzótábla, helyesírási szótár) használata.
- **Az értékelés testreszabása:** Például súlyos írászavar (diszgráfia) esetén írásbeli helyett szóbeli számonkérés alkalmazható.
- **Részleges vagy teljes felmentés az osztályozás alól:** Súlyosabb esetben (főleg SNI-nél) a szakértői vélemény felmentést adhat bizonyos tantárgyrészek vagy tantárgyak érdemjeggyel történő értékelése alól, miközben a tanulót szöveges értékeléssel ösztönzik.
- **Létszámszorzó az iskolában is.**

3. Középiskolai évek és az érettségi vizsga

- **Időhosszabbítás:** A diák a vizsga leírásában szereplő időnél általában 30%-kal több időt kaphat a feladatok kidolgozására (ez egy 180 perces írásbelinél plusz 54 percet jelent).
- **Segédeszközök használata:** Számológép, képletgyűjtemény vagy finommotorikai probléma esetén számítógép használatának engedélyezése az érettségin.
- **A vizsga formájának megváltoztatása:** Súlyos diszlexia vagy erős figyelemzavar esetén az írásbeli vizsga kiváltható szóbelivel (ilyenkor két tételt húz a diák), illetve szóbeli akadályozottság esetén a szóbeli vizsga kiváltható írásbelivel.
- **Mentesség bizonyos vizsgarészek alól:** Ha a tanuló fel volt mentve egy tantárgy értékelése alól, az érettségin az adott tárgy helyett másik vizsgatárgyat választhat.

4. Továbbtanulás és a felsőoktatás

- **Intézményi plusz pontok (Esélyegyenlőségi pontok):** A hazai egyetemek kiemelten pontozzák az esélyegyenlőséget, így az SNI státuszért intézménytől függően 30–50 plusz pontot adnak automatikusan a felvételin. Ez sokszor a sikeres bejutást jelenti.
- **Könnyítések az egyetemi évek alatt:** Plusz idő a vizsgákon, külön szoba biztosítása, segédeszközök vagy szóbeli számonkérés lehetősége a diplomáig.

A legnagyobb szülői dilemma: Mi lesz az elit középiskolával?

Gyakran felmerül a gondolat a szülőben: *„Ha van papírja a gyermekemnek, akkor elvághatja magát az elit gimnáziumoktól, úgyhogy jobb, ha csendben maradok.”* Igen, valóban vannak olyan intézmények, amelyek profiljukból adódóan nehezebben tudják fogadni az integrált oktatást igénylő tanulókat. De mérlegelnünk kell: ha a gyermekem már az óvodában vagy az alsó tagozatban tanulási, beilleszkedési nehézségekkel küzd, szabad-e kívánni, hogy a folyamatos kudarc teljesen lerombolja az önbizalmát?

Ha támogatás nélkül, pusztán kényszerből hajszoljuk bele egy versengő középiskolába, ott végképp leszakadhat, hiszen a szülői álmokat kell megvalósítania úgy, hogy közben mindennap hatalmas, szorongató küzdelem a számára. Ha az óvoda és az általános iskola éve alatt megkapja a szükséges alapokat és a törvényes könnyítéseket, sokkal magabiztosabban és jobb esélyekkel indulhat el a felsőoktatás felé.

Egy fel nem ismert ADHD például nagyon gyakran végződik felnőttkorban pszichológiai vagy függőségi problémákban, ami egy egész életre kihathat. Ezzel szemben azok a gyermekek, akik időben megkapták a megfelelő támogatást, kiegyensúlyozott, sikeres

felnőtté válnak – és igen, ha szeretnének, halmozhatják a diplomákat is. Nagyon sokszor a diagnózis valóságos megkönnyebbülés mind a szülőnek, mind a fiatalnak, nem is beszélve a felnőtt korban diagnosztizáltakról, mert akik eddig csak azt érezték, hogy valamiért mások, végre kulcsot kapnak a kezükbe önmagukhoz, megoldásokat, és a tudatot, hogy nincsenek egyedül.

„Hatalmas megkönnyebbülés volt. De bárcsak fiatalabb koromban tudtam volna meg, amikor az identitásommal küzdöttem. Egyszerre van jelen a megkönnyebbülés és a gyász érzése – a gyász azokért az évekért, amikor nem értettem magam.” -Melanie Sykess brit műsorvezető

„Rossz tanuló voltam, antiszociális, aki sehova sem illett be. Azt hittem, hülye vagyok, és ezt az iskola is elhitette velem. Nem értettem a többiek poénjait, elszigetelődtem. Emiatt egy életre szóló düh és kisebbségi komplexus alakult ki bennem, amit csak évtizedekkel később, a diagnózis után tudtam elengedni.”

– Sir Anthony Hopkins

A döntés a mi kezünkben van. Ez a lépés nem rólunk, a mi szülői „megítélésünkről” szól, hanem a gyermekünk jövőjéről. Az óvodánkon és az iskolánkon n

em múlik semmi – a szakemberek felkészültek, a lehetőség adott, már csak nekünk kell megtennünk az első lépést.

Helyi útmutató: Hogyan induljunk el?

Ha felmerül a gyanú, vagy jelzést kapunk a pedagógusoktól, ne essünk kétségbe. Kövessük az alábbi három egyszerű lépést:

1. **Konzultáció:** Beszélgessünk nyitottan az óvónővel vagy a tanítónővel, és kérjük ki a részletes pedagógiai véleményüket, jellemzésüket.
2. **Intézményi segítség:** Vegyük fel a kapcsolatot az óvoda vagy az iskola fejlesztőpedagógusával, gyógypedagógusával vagy az intézményvezetéssel. Ők pontosan ismerik a folyamatot, és segítenek kitölteni a hivatalos vizsgálati kérelmet.
3. **Hivatalos felmérés:** A kitöltött dokumentumok alapján a területileg illetékes **Pest**

Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Budakeszi Tagintézménye fogja elvégezni a komplex felmérést, amely nem megbélyegzést, hanem a segítség kulcsát jelenti majd a gyermek számára. Amennyiben ők úgy ítélik meg, hogy felmerül a sajátos nevelési igény, továbbküldhetik a gyermeket a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsághoz. (Bp. Dohány u.)

Hogy mi a közös Albert Einstein-ben, Bill Gates-ben, Elon Musk-ban, Simone Biles-ben, Keanu Reeves-ben, Robbie Williams-ben, Sir Anthony Hopkins-ban vagy pl. Lewis Hamilton-ban? Mindegyikük eltérő idegrendszerrel élt, él, vagyis neurodivergens. Kiemelkedőek a maguk területén. De sokan szenvedtek az iskolában, míg eljutottak ide.

Álljunk ki gyermekünk mellett mindig, de különösen, ha segítségre szorul! De ne az óvodával, iskolával szemben, hanem velük együtt, összedolgozva! Nem várhatunk el minden segítséget akkor, ha mi nem tesszük bele a saját részünket. Bízunk a pedagógusok tapasztalatában, ha jelzés érkezik gyermekünkkel kapcsolatban.

Budajenő Község Önkormányzata hamarosan előadássorozatot indít a témában.

Ha kérdésük van a fenti témában, keressenek bizalommal Messengeren, telefonon, vagy a toroktimi76@gmail.com e-mail címen.

Török Tímea képviselő